

Психологія становлення та розвитку професіонала

Гичко Ю. В.

*викладач кафедри психології Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

**Коуч-технології як засіб розвитку емоційної компетентності
практичного психолога**

В рамках професійної діяльності перед практичним психологом повсякчас постають складні завдання для вирішення яких необхідно проявляти креативність, нестандартність мислення, вміти розпізнавати та впливати на емоційний стан інших людей, а також контролювати власний емоційний стан. Головним завданням підготовки майбутнього фахівця в процесі навчання стає максимальне сприяння розвитку професійно важливих якостей, серед яких, особливе місце посідає емоційна компетентність.

Поняття «емоційна компетентність», виникло й з'явилося нещодавно. Емоційна компетентність є суттєвою складовою емоційного інтелекту, що іноді призводить до вживання цих понять як синонімічних. Одна із перших публікацій із проблеми емоційної компетентності з'явилася у представника змішаної моделі емоційного інтелекту Д. Гоулмана. Автор вважає, що емоційна компетентність включає дві основні складові: особистісна компетентність (розуміння себе, саморегуляція та мотивація); соціальна компетентність (емпатія і соціальні навички) [2].

Одним із вирішальних чинників професійної компетентності майбутніх психологів є формування емоційної компетентності, адже вона дозволяє забезпечити психологу ефективну міжособистісну взаємодію у професійній діяльності, є показником психологічного здоров'я та соціального становлення.

В умовах сучасного інформаційного суспільства формування емоційної компетентності особистості потребує нових підходів у навчанні, нових інструментів у взаємодії суб'єктів навчального процесу, зокрема

застосування технології коучинга, що сприяє розвитку самостійної особистості, здатної до саморозвитку, реалізації власних можливостей, прийняття рішень і досягнення цілей.

Дослідженнями коучинга займаються такі науковці зарубіжжя як М. Аتكінсон, У. Т. Голві, А. Грант, К. Грифітс, Е. Парслоу, Дж. Роджерс, Дж. Уїтмор та інші. Вони розглядають технологію коучингу як ефективний чинник розкриття потенціалу особистості у різноманітних галузях діяльності (консультуванні, економіці, бізнесі, спорті, навчанні), інтегруючи окремі знання і методи, що застосовують у психології, філософії та соціології.

В Україні дослідження технології коучингу в професійній освіті здійснила С. М. Романова, зазначивши, що коучинг – це взаємостосунки між викладачем і студентами, коли викладач ефективно організовує процес пошуку студентами кращих відповідей на питання, що їх цікавлять, допомагає студентам розвиватися, закріплювати нові навички і досягати високих результатів у своїй майбутній професії [3, с. 83]

Термін коучинг в педагогічну освіту перейшов з комерційних тренінгових програм, причиною такого переходу стала необхідність адаптації вищої освіти до потреб її споживачів, намаганням зробити освіту привабливою, гнучкою та доступною, забезпечуючи комфортні умови для професійного становлення і розвитку кожної особистості.

Розрізняють декілька видів коучингу: індивідуальний, груповий, командний, кар'єрний, корпоративний, бізнес-коучинг, лайф-коучинг, коучинг конфліктів тощо. Незважаючи на різновиди, коучинг дає можливість особистості подивитися на себе з іншого боку, оцінити ситуацію, що склалася, знайти різні способи вирішення проблеми, проаналізувати їх і обрати найоптимальніший, скласти план дій на майбутнє, навчитися контролювати свої дії та активно співпрацювати з іншими [1, с. 77]. У навчальному середовищі коучинг забезпечує набір методик для формування важливих самоосвітніх умінь особистості, а саме:

виокремлення, аналізу, подолання труднощів і проблем, які виникатимуть у процесі навчання; ефективного спілкування та навчання в колективі, групі, соціальних мережах; організаторських і управлінських умінь; умінь самоаналізу та самомотивації тощо. Усі ці уміння становлять основу емоційної компетенції майбутнього спеціаліста, яка є одним із проявів і показників соціальної та професійної зрілості особистості.

Для більш ефективного розвитку емоційної компетентності можна використовувати чотириступеневу модель GROW, розроблену Дж. Уїтмором, яка є популярною у використанні коуч-технологій [4, р. 67]. Чотири літери назви моделі відповідають першим буквам слів, що означають етапи проведення навчальної дискусії або стадії на шляху до вирішення проблеми:

- перший етап «goal» (у пер. з англ. мета) – визначення цілей і завдань вирішення окресленої проблеми;
- другий етап «reality» (з англ. реальність) окреслення стану проблеми, визначення ресурсів, знань, необхідних для її вирішення;
- третій етап «option» (з англ. варіант) пошук можливих шляхів вирішення проблеми, вибір найоптимальніших;
- четвертий етап «will» (з англ. воля) – застосування обраних стратегій, перевірка в дії.

Отже, навчальна діяльність з використанням коуч-технологій повинна бути спрямованою на створення таких освітніх умов, за яких студенти б сприймали знання активно, формуючи тим самим в собі навички самоосвіти і самоаналізу, необхідні конкурентоспроможному кваліфікованому спеціалісту сьогодення, здатному до саморозвитку і самонавчання [3, с. 83].

Список використаних джерел

1. Долина Н. В., Андреев А. А. Преподаватель как коуч / Н. В. Долина, А. А. Андреев // Высшее образование в России. – 2011. – № 8–9. – С. 73–78.
2. Проценко О. С. Коуч-технології у формуванні життєвої

компетентності учнів професійно-технічних навчальних закладів / О. С. Проценко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 29. – С. 330–334.

2. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта / Дэниел Гоулман, Ричард Бояцис, Энни Макки ; [Пер. с англ.]. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2005. – 301 с.

3. Романова С. М. Коучінг як нова технологія в професійній освіті / С. М. Романова // Вісник Нац. авіац. ун-ту. Серія : Педагогіка. Психологія. – 2010. – Вип. 3. – С. 83–86.

4. Thorpe S., Clifford J. Coaching Handbook: An Action Kit for Trainers and Managers / Sara Thorpe, Jackie Clifford. – London : Cogan Page, 2003. – 229 p.

Бланк відомостей про автора: П.І.Б. (повністю) Гичко Юлія Володимирівна
Місце роботи автора (ВНЗ) (повністю) Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

Посада, кафедра (без скорочень), вчене звання, науковий ступінь викладач
кафедри психології

Тема доповіді Коуч-технології як засіб розвитку емоційної
компетентності практичного психолога

Назва секції та підсекції Психологія. Психологія становлення та розвитку
професіонала

Домашня адреса для надсилання матеріалів Україна Черкаська обл. м Умань
вул. Шевченка 18а кв. 26 20300

Телефон (моб.), e-mail 0633755286 mydrickaya90@mail.ru

Планую (очна/заочна участь)